

La guerra del superàvit

© The Economist

Quina successió d'esdeveniments més incòmoda. El 9 de febrer Alemanya va anunciar que tenia el superàvit de compte corrent més gran del món, d'aproximadament 270.000 milions d'euros, per sobre fins i tot del de la Xina. Mentrestant, el país amb més dèficit del món continua sent els Estats Units, que amb el nou president, Donald Trump, intimiden amics i enemics per igual en nom de posar "primer els Estats Units". L'assessor econòmic de Trump, Peter Navarro, fins i tot ha acusat Alemanya de manipular la moneda. Segons la seva lògica, Alemanya "explota" els Estats Units i altres països perquè fa servir l'euro, que actualment està més dèbil que no estaria l'antic marc alemany, i això fa més competitiu els cotxes, les màquines i altres exportacions alemanyes.

Aparegudes tan sols setmanes després que Trump amenacés informalment d'estampar un aranzel d'un 35% als BMW importats, aquestes declaracions han

El superàvit de compte corrent d'Alemanya és un problema. Però no pels motius que es pensa Donald Trump.

captat tota l'atenció dels alemanys. Els atacs verbals de Trump a l'ordre comercial basat en un sistema normatiu, juntament amb el seu desdeny envers l'OTAN i la Unió Europea, van directes al cor de la identitat de postguerra i dels interessos nacionals d'Alemanya, integrada a Europa i a Occident com una nació pacífica i mercantil. Però, si Trump es pensa que les preocupacions que està causant li donen poder de negociació enfront d'Alemanya, és un ingenu.

L'error de la seva administració és atacar Alemanya amb una lògica deficient. Sí, l'euro està baix en relació amb el dòlar, però també ho estan altres monedes. Els alemanys es pensen que Trump és l'únic que en té la culpa. Ha

promès unes enormes rebaixes fiscals i augmentos de la despesa en infraestructures, la qual cosa farà pujar els tipus d'interès als Estats Units i això beneficiarà el dòlar. La insinuació de Navarro que Alemanya intenta deliberadament afeblir l'euro no té cap sentit. El Banc Central Europeu (BCE) és a Frankfurt, això és cert; però el seu president, Mario Draghi, manté els tipus d'interès propers al zero i compra bons (la versió europea de la flexibilització quantitativa) principalment per estimular economies fora d'Alemanya.

De fet, els economistes i experts alemanys són qui critica Draghi amb més vehemència. Fa anys que es queixen que els tipus d'interès baixos són un robatori per als estalviadors alemanys i que arruïnen les empreses d'assegurances de vida alemanyes. Si el Govern es mostra reservat a l'hora de criticar Draghi, és gràcies a una altra tradició alemanya: el respecte per la independència del president del banc central. Quan Draghi va iniciar la política de flexibilització monetària, "jo li vaig dir que allò faria créixer el superàvit d'exportacions d'Alemanya", va dir al diari alemany *Tagesspiegel* Wolfgang Schäuble, ministre de Finances alemany. "Jo li vaig prometre que no criticaria la decisió en públic. Però ara no vull que em critiquin per les conseqüències d'aquesta política".

Escollint la línia d'argumentació equivocada, Trump ha permès involuntàriament que Alemanya hi surti guanyant en un debat més fonamental. Al capdavant, els superàvits comercials d'Alemanya fa anys que són polèmics. Molt abans que Trump es presentés al càrrec, la Comissió Europea (a Brussel·les), el Fons Monetari Internacional (a Washington), el Departament del Tresor dels Estats Units i l'OCDE (un club principalment de països rics) ja renyaven Alemanya perquè causava desequilibris a les economies europees i mundials.

El problema real d'Alemanya

L'anàlisi del superàvit comença fa més de deu anys, quan els empresaris i els sindicats alemanys van acordar frenar el creixement salarial. Els treballadors no estaven entusiasmats amb la proposta, però tothom va estar d'acord que Alemanya no era prou competitiva. Allò va comportar una devaluació d'Alemanya dins l'eurozona. La millor manera de

deixar enrere els desequilibris actuals, diuen els economistes, no és continuar retallant els salaris en països que estan en la misèria com Grècia, sinó deixar que pugin a Alemanya. Els salaris han anat pujant –un 2,3% l'any passat– però haurien de créixer més de pressa.

L'altre factor és que els alemanys, en una societat cada cop més envellida, fa anys que estalvien molt més que no inverteixen. Els ciutadans emplen la guardiola per a la jubilació. I les empreses, que preveuen obtenir uns beneficis més baixos perquè la població serà vella i més reduïda els propers anys, inverteixen a l'estranger en comptes de fer-ho al país. Al mateix temps, el Govern, basant-se també en la demografia, el 2011 va adoptar un "fre de deute", que només s'endeuaria novament en el moment en què uns tipus d'interès baixíssims fessin que el pagament del deute fos gairebé gratuït. Els estalvis sobrants resultants són capital que Alemanya envia a l'estranger. Aquests estalvis són el corol·lari del superàvit de compte corrent d'Alemanya.

Hi ha motius per pensar que Alemanya inverteix massa poc. L'economista Marcel Fratzscher calcula aquest "dèficit d'inversions" en 100.000 milions d'euros anuals. Al Partit Socialdemòcrata (SPD, en alemany) molts estan d'acord amb ell. Una d'aquestes persones és Martin Schulz, acabat d'escollir candidat de l'SPD a la cancelleria per a les eleccions del 24 de setembre. Schulz ha esperonat el seu partit a les enquestes. Ara l'SPD està gairebé empatat amb el bloc de centre-dreta d'Angela Merkel. Si Schulz guanyés, la despesa pública podria augmentar.

Altres economistes alemanys, com ara Clemens Fuest, dubten que el dèficit sigui tan gran. Als anys noranta, després de la reunificació, la inversió va enfilarse perquè a l'Alemanya oriental s'hi van fer carreteres, edificis i centrals noves. Finalment, aquella despesa excepcional s'havia d'acabar, diu Fuest, i darrerament la taxa d'inversió d'Alemanya s'ha mantingut estable. El 2015 va ser d'un

19,9%, una mica per sobre de la mitjana de la UE. Incentivar la inversió és una bona idea, creu Fuest, però cap increment realista no revertiria un superàvit de compte corrent d'un 9% del PIB.

Si Alemanya vol atacar realment el superàvit, hauria de fer alguna cosa dràstica, creu Fuest, com ara abaixar l'impost sobre el valor afegit (cosa que abaratiria els productes, tant del país com estrangers) i alhora pujar els impostos sobre la nòmina (fet que només encarriraria la mà d'obra alemanya), però això és impossible políticament. Una altra opció és que el Govern deixi d'estalviar i que comenci a gastar i incorri en dèficit, però aquesta idea també és abominable per al consens de Berlín.

A mesura que la campanya electoral s'escalfi, probablement tots els bàndols elogiaran el superàvit com un senyal de la capacitat exportadora del país. Sigmar Gabriel, ministre d'Exteriors i un dels líders socialdemòcrates, va oferir un tastet d'aquest desafiament quan va respondre a l'amenaça de Donald Trump instant amb to de mofa els Estats Units a "fer cotxes més bons". Un dia, quan un nombre prou alt de persones grans alemanyes vulguin disposar dels seus estalvis, els superàvits alemanys es convertiran en dèficits. Fins llavors, continuarà l'estira-i-arrotonsa d'Alemanya amb el món respecte a aquestes polítiques. ●

Traducció d'Arnau Figueras

No, pare, no
Esperança Roure
3i4 edicions

NO, PARE, NO
de ESPERANÇA ROURE

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter
Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.com